

**LIETUVOS RESPUBLIKOS POZICIJOS DĖL KLAUSIMŲ, SVARSTOMŲ
2019 M. KOVO 19 D. EUROPOS SĄJUNGOS BENDRŲJŲ REIKALŲ TARYBOS IR
SPECIALIOSIOS BENDRŲJŲ REIKALŲ TARYBOS (50 STRAIPSNIS) IR
2019 M. KOVO 21–22 D. EUROPOS VADOVŲ TARYBOS IR SPECIALIOSIOS EUROPOS
VADOVŲ TARYBOS (50 STRAIPSNIS) POSĖDŽIUOSE**

2019 m. kovo 19 d. ES Bendrųjų reikalų tarybos (BRT) posėdis

Bendrųjų reikalų taryboje ministrai tęs diskusijas dėl 2021–2027 m. daugiametės finansinės programos. Rengiantis 2019 m. kovo 21–22 d. Europos Vadovų Tarybai bus aptariamas išvadų projektas, apžvelgiama pasiekta pažanga įgyvendinant EVT sprendimus. Įgyvendinant Europos semestrą, BRT aptars pirmininkaujančios Rumunijos parengtą ataskaitą, apibendrinančią diskusijas įvairiose Tarybos formacijose dėl 2019 m. Europos semestro.

2021–2027 m. Daugiametė finansinė programa

Tarybai pirmininkaujanti Rumunija (Pirm.) pristatys pažangą derybose su Europos Parlamentu dėl ES DFP sektorinių teisės aktų pasiūlymų. Tuo tikslu Pirm. planuoja parengti bendrą "sektorinių derybų" pažangos ataskaitą, apžvelgiančią Europos Parlamento (EP) ir ES Tarybos pasiektus kompromisus. Ataskaitą po BRT posėdžio ketinama pateikti EP. Dėl nemažos dalies pasiūlymų įstatymų leidėjams (EP ir ES Tarybai) jau pavyko pasiekti bendrą susitarimą. Pažymėtina, kad dėl horizontalių ir su finansais susijusių elementų (derybų paketo elementų), dėl kurių nėra susitarta ES Taryboje, deramasi nebuvo.

Lietuvos pozicija: teigiamai vertiname pažangą derybose dėl ES DFP sektorinių teisės aktų, tačiau tuo pat metu pažymime, kad „sektorinių derybų“ (derybų programų lygiu) rezultatai neturėtų užbėgti už akių ar kažkaip kitaip daryti poveikį „horizontalių derybų“ (vykstančių Derybų paketo pagrindu) rezultatams. Proceso kryptis yra „iš viršaus į apačią“, o ne atvirkščiai. Bet kokia pažanga vertintina principo „nesusitarta dėl nieko, kol nesusitarta dėl visko“ kontekste. Taigi, svarbu išlaikyti šių paraleliai vykstančių derybinių procesų integralumą ir papildomumą.

Pasirengimas 2019 m. kovo 21–22 d. Europos Vadovų Tarybos susitikimui.

2019 m. kovo 21–22 d. Europos Vadovų Taryboje numatytos diskusijos ES darbo vietų, augimo ir konkurencingumo didinimo, klimato kaitos, išorės santykių ir kovos su dezinformacija veiksmų plano įgyvendinimo klausimais. ES darbo vietų, augimo ir konkurencingumo didinimo aspektu planuojamos diskusijos ekonominiais ir prekybos klausimais akcentuojant bendros rinkos, Kapitalo rinkų sąjungos, pramonės ir Europos skaitmeninės politikos tolimesnį plėtojimą. Europos semestro kontekste EVT tvirtins 2019 m. ES ekonominius ir socialinius prioritetus. Klimato kaitos klausimu vadovai aptars politinius prioritetus ir gaires, siekiant iki 2020 metų parengti ilgalaikę ES strategiją klimato kaitos klausimu, įgyvendinant Paryžiaus susitarimą. Išorės santykių klausimu vyks pasirengimas artėjančiam ES–Kinijos susitikimui (2019 m. balandžio 9 d.). Galiausiai, EVT apžvelgs progresą įgyvendinant Veiksmų planą kovai su dezinformacija.

Lietuvos pozicija: iš esmės pritariame planuojamoms 2019 m. kovo 21–22 d. EVT diskusinėms temoms.

ES darbo vietų, augimo ir konkurencingumo didinimas. Lietuva nuosekliai pasisako už bendrosios rinkos stiprinimą ir visapusišką jos potencialo išnaudojimą, šalinant vis dar egzistuojančias kliūtis bei neleidžiant atsirasti naujoms. Lietuvos interesas – išsamiai strateginė vadovų diskusija dėl bendrosios rinkos ateities, kurios rezultatai galėtų tapti gairėmis bendrosios rinkos politikos formavime ateityje. Tam taip pat reikalinga Europos Komisijos parengta ambicinga ir į ateitį

orientuota bendrosios rinkos vizija. Tokia vizija turėtų būti pagrįsta detalio esamos situacijos analize (2018 m. lapkričio mėn. Komisijos komunikatas dėl vidaus rinkos ateities turėtų būti vertinamas kaip pirmasis žingsnis į šį tęstinį darbą), kasdieninėmis verslo ir piliečių patirtimis, joje turėtų būti identifikuojami sektoriai, kuriuose egzistuoja daug kliūčių, tačiau kurie turi didžiausią įtaką augimo potencialui, pvz., paslaugų sektorius, ir pateikiami realiai įgyvendinami kliūčių šalinimo sprendimai.

2019 m. Europos semestras. Pritariame Europos Komisijos išskirtiems 2019 metų ES ekonominiais ir socialiniams prioritetams ir įvardintiems iššūkiams. Manome, kad jų įgyvendinimas prisidės prie Europos ekonomikos stabilumo, našumo ir atsparumo. Laikomės nuomonės, kad valstybės narės turėtų dėti dar daugiau pastangų, siekiant įgyvendinti investicijų, struktūrinių reformų ir atsakingai tvarkomų viešųjų finansų bei ekonominės politikos tikslus.

Klimato kaita. Palaikome siekį iki 2020 m. sukurti ilgalaikę ES strategiją, besiremiančią Paryžiaus susitarimo nuostatomis, kurioje būtų nubrėžta bendra kryptis bei politinės nuostatos siekiant kovoti su klimato kaita.

Išorės santykiai. Palankiai vertiname planuojamą 2019 m. balandžio 19 d. ES-Kinijos viršūnių susitikimą, kurio metu Kinija bus raginama vykdyti įsipareigojimus dėl prioritetų, kaip derybos dėl išsamios investicijų sutarties, bendrų įsipareigojimų PPO, žmogaus teisių užtikrinimo.

Kiti klausimai. Aptariant Veiksmų planą kovai su dezinformacija Lietuva siekia, kad Veiksmų planas būtų įgyvendintas nedelsiant ir kokybiškai, ypatingą dėmesį skiriant koordinacijai ir efektyviam resursų paskirstymui, gerųjų kovos su dezinformacija praktikų pritaikymui ES lygmeniu, bendradarbiavimui su NATO ir kitomis tarptautinėmis organizacijomis, pilietinės visuomenės ir žiniasklaidos įtraukimui.

Lietuvos pozicija bus patikslinta darbo tvarka, gavus EVT gairių ir išvadų projektus.

EVT sprendimų įgyvendinimas

Siekiant gerinti EVT išvadų įgyvendinimą, neformaliame 2016 m. balandžio 11-12 d. BRT susitikime valstybės narės (VN) sutarė, kad po kiekvienos EVT bus parengta detali priimtų sprendimų apžvalga, nurodant, kas atsakingas už konkrečių sprendimų įgyvendinimą, kokie veiksmai ir iki kada turi būti atlikti siekiant įvykdyti pavestas užduotis, o BRT reguliariai aptars pažangą. Atsižvelgiant į tai, šiame BRT posėdyje bus aptarta pasiekta pažanga įgyvendinant EVT sprendimus (dokumentas dar negautas).

Lietuvos pozicija bus patikslinta darbo tvarka, gavus EVT sprendimų įgyvendinimo dokumentą.

Europos semestras

BRT aptars Pirm. parengtą apibendrinamąją ataskaitą apie diskusijas įvairiose Tarybos formacijose dėl 2019 m. Europos semestro (*dokumentas negautas*), išklausus Pirm. informaciją apie tolesnį 2019 m. Europos semestro procesą ir EVT perduos Rekomendacijos dėl Euro zonos ekonominės politikos projektą (*dokumentas negautas*).

Lietuvos pozicija dėl apibendrinamosios ataskaitos: Teigiamai vertiname diskusijas ir priimtus sprendimus dėl 2019 m. Europos semestro įvairiose Tarybos formacijose. Laukiame Pirm. parengtos 2019 m. Europos semestro apibendrinamosios ataskaitos. Pabrėžiame valstybių narių atsakomybę įgyvendinti anksčiau sutartas rekomendacijas. Manome, kad reguliarios diskusijos įvairiuose Tarybos formatuose skatina valstybės nares imtis priemonių spręsti joms aktualias problemas. Tuo pačiu

pabrėžiamo poreikį toliau tobulinti Europos semestro procesą, siekiant jį supaprastinti, padidinti valstybių narių politinę atsakomybę bei pagreitinti nacionalinių reformų įgyvendinimą. Manome, kad Europos semestro kontekste pateikiamos konkrečioms šalims skirtos rekomendacijos, be kita ko, taip pat turėtų prisidėti prie ES vidaus rinkos stiprinimo.

Lietuvos pozicija dėl tolesnio 2019 m. Europos semestro proceso: Išklausti ES Tarybai pirmininkaujančios Rumunijos informaciją.

Lietuvos pozicija dėl Rekomendacijos dėl Euro zonos ekonominės politikos projekto: Iš esmės rekomendacijas vertiname pozityviai, kadangi jose identifikuoti aspektai yra aktualūs visoms euro zonos valstybėms, siekiant paskatinti spartesnę ekonomiką augimą, konkurencingumą bei produktyvumą.

Detalesnė pozicija bus derinama darbo tvarka gavus 2019 m. Europos semestro apibendrinamąją ataskaitą ir Rekomendacijos dėl Euro zonos ekonominės politikos projekto dokumentą.

Pasirengimas 2019 m. kovo 21 d. specialiosios (50 str.) EVT posėdžiui Naujausi įvykiai po Jungtinės Karalystės pranešimo pagal ES sutarties 50 str.

Vasario 27 d. JK parlamento Bendruomenių rūmai pritarė naujai premjerės T. May strategijai, kuri leistų atidėti šalies išstojimo iš ES datą. Parlamentarai didele balsų dauguma (502 balsų už – 20 balsų prieš) pritarė trijų pakopų planui, kuris premjerei suteikia daugiau laiko tolesnėms deryboms su ES. Naujasis planas numato, kad antrasis balsavimas dėl suderėtos Išstojimo sutarties (vadinamasis „meaningful vote“) JK parlamente vyks ne vėliau nei kovo 12 d. Jeigu jis būtų neigiamas, kovo 13 d. parlamentas turėtų apsispręsti, ar remia JK išstojimą iš ES be susitarimo. Jei ir šis balsavimas būtų neigiamas, kovo 14 d. būtų balsuojama dėl derybų pagal ES sutarties 50 str. pratęsimo (t. y. Brexit datos atidėjimo).

ES pozicija nesikeičia, dėl Išstojimo sutarties nebus deramasi. Reguliacinės atitikties mechanizmo, kuris užtikrina, kad nebūtų sienos tarp Airijos ir Šiaurės Airijos (vadinamojo „backstop“o“) apribojimai nepriimtini. Galima kalbėti apie papildomus paaiškinimus dėl „backstop“o“ laikinumo, ankstesnio EVT pirmininko D. Tusk ir Europos Komisijos J.C. Juncker laiško pagrindu. Taip pat ES atvira stiprinti Politinę deklaraciją dėl ES-JK ateities santykių pagrindų.

Dėl 50 str. derybų pratęsimo reikalingas EVT vienbalsiškumas. Derybų pratęsimo klausimas – politinis. Jei kovo 12 d. JK parlamentas pritartų Išstojimo sutarčiai, būtų trumpas, „techninis“ kelių savaičių pratęsimas, teisiniams veiksams užbaigti. Jei JK parlamentas atmestų Išstojimo sutartį, būtų svarstomas ilgesnis pratęsimas. Tokiu atveju klausimas sudėtingesnis, keli EVT atstovai pareiškė, kad reikia aiškaus JK plano, ko siekiama (jo kol kas nėra); teoriškai ES svarstomas pratęsimas iki trijų mėnesių arba ilgesnis. Svarbus faktorius - liepos 1 d. į darbą renkasi naujai išrinktas Europos Parlamentas. Jeigu JK lieka ES nare ir po liepos 1 d., ji turėtų organizuoti Europos Parlamento rinkimus.

Lietuvos pozicija:

Lietuva suinteresuota, kad įsigaliojūt suderėta JK išstojimo iš ES sutartis, kurioje fiksuotos Lietuvai svarbios nuostatos dėl Lietuvos (ir ES) piliečių teisių apsaugos JK ir dėl JK finansinių įsipareigojimų. Išstojimo sutarties įsigaliojimas užtikrintų, kad nebus staigaus pokyčio ES-JK santykiuose nuo JK išstojimo dienos (nes įsigalios pereinamasis laikotarpis). Tai suteiktų teisinio aiškumo Lietuvos piliečiams ir verslui.

JK Išstojimo iš ES sutarties įsigaliojimas leistų pradėti derybas dėl plačios ir ambicingos ES-JK bendradarbiavimo sutarties, kuri leistų ateityje išlaikyti JK kuo arčiau ES visose pagrindinėse srityse

– ekonominiame bendradarbiavime, išorinio ir vidaus saugumo srityse, taip pat sudarant ES-JK sektorinius susitarimus kitose srityse – transporto, socialinėje, ir kt.

Lietuva suinteresuota, kad būtų išvengta Nesusitarimo scenarijaus, nes tai reikštų ES-JK santykių krizę, tikėtina stipriai pablogintų ateities bendradarbiavimo perspektyvas. Tai turėtų praktinių pasekmių Europos saugumui regione.

Atsižvelgiant į aukščiau įvardintus strateginius Lietuvos interesus, neprieštarautume ES-JK derybų pagal ES sutarties 50 str. termino pratęsimui, atidedant JK išstojimo iš ES datą (2019 m. kovo 29 d.).

Prireikus galutinę Lietuvos poziciją bus derinama darbo tvarka, gavus papildomus dokumentus (EVT išvadų ar sprendimo projektą).

PAPILDOMA INFORMACIJA apie renginį prieš BRT (teisės viršenybė; Vokietijos ir Belgijos inicijuota Deklaracija dėl teisinės valstybės periodinės peržiūros mechanizmo įsteigimo bendrųjų principų)

Tarybos paraštėse Vokietija kartu su Belgija planuoja kviešti Europos reikalų ministrus paremti tarpvyriausybę deklaraciją “Dėl teisinės valstybės periodinės peržiūros mechanizmo įsteigimo bendrųjų principų”. ES valstybės narės kviečiamos prisijungti prie teisinės valstybės periodinės peržiūros mechanizmo kūrimo, kuris būtų skirtas reguliarioms dalyvaujančių valstybių narių diskusijoms teisinės valstybės principų tematika. Šios diskusijos leistų ES valstybėms narėms apsisiekti požiūriais ir gerosios praktikos pavyzdžiais. Periodinės peržiūros mechanizmas savo esme būtų tarpvyriausybinių procesas, politinė diskusija, kuria siekiama papildyti jau esamus instrumentus teisinės valstybės srityje. Jis neturėtų poveikio ESS 7 ir SESV 258, 259, 260 straipsniuose numatytiems procedūroms.

Periodinės peržiūros mechanizmo idėją Belgija pirmą kartą pristatė 2016 m. vasario mėn. BRT. Pažymėta, kad Taryboje vykstantys kasmetiniai teisės viršenybės dialogai yra nepakankami, idant būtų galimai išsamiai aptarti teisės viršenybės situaciją valstybėse narėse. Belgijos siūlymą parėmė 12 ES valstybių narių (Austrija, Vokietija, Danija, Graikija, Suomija, Prancūzija, Airija, Italija, Liuksemburgas, Nyderlandai, Portugalija, Švedija). Nuo 2018 m. rudens aktyvaus lyderiaujančio vaidmens dėl šios iniciatyvos ėmėsi Vokietija. Berlyne vykusiame susitikime Lietuva pasveikino partneres, kad į anksčiau vykusias mažo rato diskusijas yra įtrauktos visos šalys narės, pabrėžė, kad būsimame mechanizme, jei dėl tokio būtų sutarta, turėtų dalyvauti visos šalys narės, tai turi būti vienijantis, ne skaldantis mechanizmas, kad turi būti išvengta dubliavimo su kitais esamais instrumentais, atidžiai aptarti praktiniai įgyvendinimo klausimai – apimtis, objektas, reikalingi ištekliai ir kiti aspektai.

Lietuvos pozicija: Lietuva pasisako už teisinės valstybės principo užtikrinimą demokratinėse visuomenėse. Remiame ES iniciatyvas, skirtas stiprinti teisinės valstybės principų įgyvendinimą ES šalyse narėse. Pritariame periodinės peržiūros mechanizmo idėjai ir deklaracijoje išdėstytiems bendriesiems principams dėl naujojo mechanizmo objektyvumo, skaidrumo, nediskriminacinio pobūdžio ir vienodo ES šalių narių traktavimo. Būtina toliau diskutuoti dėl naujojo instrumento tyrimo objekto, praktinio įgyvendinimo, kaštų bei galimų pasekmių ES valstybėms narėms. Svarbu užtikrinti šio instrumento autonomiškumą nuo ESS 7 straipsnyje numatytos bei kitų ES teisinės valstybės procedūrų.

Albinas Zananavičius
 Viceministras
 2019-03-08